

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԱՐԴԻՐ
ԵՒ

ՊԱՏԱՄԱՆԱՏՈՒ

ՆԻՒ Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՅԱՆ

ԽՄԱՐԴԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա, Բերք մայի Բազար
Խաթ Խաթի զէմը Սամուր փոս
Դոյ թիւ 18

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՊԵՐԹԵՐԹԸ 1 ՂԱՆԻ ԹՈՒՂԹՅԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԶ ԲՆԱԳՐԱԾ

Կ. Պօլսոյ համար

Տարեկան զր. 250

Վեցամսեայ » 130

Եռամսեայ » 70

Ծաւաւաց համար

Տարեկան զր. 330

Վեցամսեայ » 170

Եռամսեայ » 90

Օտար երկիր տրկն. 40 Յր.բ.

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Գօղանի ապստամբութիւնը վերջացաւ, որպէս զի Ունեցի Հայոց պատժապարտութեան գումարացուի Գօղանի յեղափոխութեան ապստամբութեամբ, որ իր եղբարցը հետ մահապարտ վճռուեց էր, Վեհ. կայսեր ներողութեան բարձր շնորհն և իւր բարեօրոշութեանն առ հաւատարման եղող դրամական նշանաւ մ'ալ ընդունելով Տրապիզոն աքսորուեց յետոյ, այսօր Ունեցի հայերն, որք Ահմէտ բաշայէն չարաչար խաբուեցրու հրապուրուեց էին, այսօր անխնայ կ'ապստուին, ապրտամբապետին գտած ներողամտութեան մէկ տասներորդն անգամ զլացուելով իրենցմէ:

Հայերն արդարեւ Հնդկաստանի Բաքաներէն ալ ստորին և ստորակ ժողովուրդ մը եղեր են որ ինչ ալ ըլլայ՝ միշտ պատուհասը իրենք կ'կրեն, Գիւրտը կապտամբի՝ քնաոր հայը կ'կրէ, Գօղանցին կապտամբի՝ պատիժը հայը կ'կրէ, Պետերիան պէյի տղան կապտամբի, և թերեւս ասոր ալ պատիժը հայը պիտի կրէ. . . Ասի աքաղաղութեան համար չեմք ըսեր, այլ հայուն տարաբաղդութիւնը կողբանք, թէ ուր որ անկարգութիւն մ'ըլլայ, հայն է միշտ պատուհասը կրողը:

Աշխարհ ալ գիտէ ու կ'ընկայէ, ինչպէս պաշտօնական աղբիւրներէ քաղելով գրող տաճկերէն թերթերն ալ գրեցին ժամանակին և հրատարակեցին թէ Գօղանի ապստամբութեան բուն և առաջին գրգռիչն ու հեղինակը Գօղանցի Ահմէտ բաշա, իւր եղբարքը, ազգականներն ու իր քանի մը արբանեակներն էին, որոց հետ քանի մը Միւլթի (կրօնականներ) ալ կային, և իրենց քարոզած

ապստամբութեան դրօշակին վերայ գրուած էր՝ քաղաքային օրինաց տեղ՝ մահմետական Ս. օրէնքը (Շէրիաթը) վերահաստատել, Աւերդէն է ըսել թէ, այսպիսի նպատակաւ ու նշանաբանով ելած ապստամբութեան մը ունեցի հայք և ոչ իսկ կըրնային միաբանիլ, թող թէ ապստամբութեան մը հեղինակն ըլլալ, ինչպէս կ'ըրպարուէր անցեալներն Մօնիթէօր իւնիվերսիթի թերթին և ուրիշ քանի մը լրագրաց Պօլսոյ թղթակիցներն, զի հայը՝ որ միշտ Շէրիաթը տաճկաց վերապահելով քաղաքային (նիւլամիէ) օրինաց և դատարանաց կանոնաւոր հաստատութիւնը պահանջելուն վրայ կ'պնդէր և կ'պնդէ ցարդ, յիմարութիւն կրլար հաւատարմութեան դէմ Շէրիաթի վերահաստատութեանը համար, որոյ երեսէն այնքան քնաուած ու տուժած կ'ներկայացներ ինքզինքը:

Ասկից զատ եթէ Հայերն իրենք եղած ըլլային Գօղանի ապստամբութեան հեղինակներն, տեղւոյ տաճկերէն թերթերն, որք առիթ չին փախցընէր հայոց ամեն մէկ ըրած գործոյն և առած քայլերնուն, այլեւայլ մեկնութիւններ տալ, և հարստահարութեանց բարձման համար Բ. Դրան աղերսագիր ներկայացնելիս՝ Թուրքիոյ թշնամի տէրութեան մը թեյադրութիւնն ու գրգռիչ նկատել ու մեկնել, այդ տաճկերէն թերթերն, կըսեմք, միթէ ամենէն առաջ իրենք չէին ըլլար պօռնացողք թէ «Ունեցի Հայերն ապստամբութեան դրօշ պարզեր են» և ինչ մինչդեռ Գօղանի ապստամբութեան ծագումէն, որ մարտին կսկիւր, մինչև վախճանը՝ յիշեալ թերթերուն մէջ և ոչ իսկ Բ. Դրան պաշտօնա-

կան տտեաններուն մէջ, բնաւ այդ ապստամբութեան մէկ հատ Հայուն մը մասնակցած ըլլալու խօսքն անգամ չ'ըսուի, և երբ ապստամբութիւնը դադարելով խափանուելով, կարգը զայ Ունեցի Հայոց տարիներէ ի վեր կայս. կառավարութեան խնդրած ու թախանձած աղերսին նկատողութեան առնուելով, իրաւունքն ճանչելու և խնդիրքն ընդունուելու, և հաջորդաբար չէ՞ տեսնել ու խնդրել թէ Ունեցի հայերն սկսած են առաջուրէն աւելի չարաչարիլ, նեղուիլ և ապստամբութեան մեղսակից ամբաստանուելով պատժուիլ ու դատապարտուիլ:

Ըսել չենք ուզեր թէ Ունեցի մէջ Հայոցմէ անկարգութիւններ հանողներ չեն եղած, բայց կ'հարցնենք թէ ո՞ր տեղ անկարգութիւն չ'ընէր, երբ տեղական իշխանութիւնը թող իրենք վրայ իր պաշտօնատունը, ուրիշ տեղ մը հաստատուի, ինչպէս ըրած է Ձէյթունի կառավարութիւնը, իւր պաշտօնարանը Մարաշ կամ Սիս փոխադրելով, և այնու կամ մը տարով տեղւոյն բնակչացը թէ կառավարութիւնը անկարող եղեր է իւր իշխանութիւնը պահպանել:

Ո՞ր տեղ երբ այսպիսի կասկած մը ու ընթացք մը ցոյց տրուի, կըսեմք, հոն անկարգութիւն չ'ապստահիր, բայց եթէ իրօք հոն անկարգութիւն մը տեղի ունեցեր է ալ նէ, Ահմէտ բաշայի զրկած մարդոցմէ ու գրութիւններէն խաբուելով ինչպէս եղեր է ոչ միայն Ունեցի, այլ և Մարաշի մէջ ալ, միթէ այդ քանի մը ստահակաց կամ խաբուողներուն մեղսակից կամ պատասխանատու պէտք է բռնել Ունեցի մեծամասնութիւնը, և այն երեւելիներն, որք Հանքէնոյ առաջնորդին և Մարաշի

մէկ քանի երեւելեաց խօսքին հաւատարմանալով ելեր օտարանակեցողութեան, և հոն իբրեւ գրգռիչ ապստամբութեան, չլծալի զարնուեր են ինչպէս կ'ըսեմք, իրօք այդպէս ալ եթէ նկատուելու ըլլան, ասոնք ալ նմանօրինակ ներողութեան շնորհաց պէտք չ'էին արժանանալ, ինչպէս արժանացած էր, բուն ապստամբապետ Ահմէտ բաշան և իւր եղբարքը, և կամ Ունեցի Հայոց երեւելիներն արդեօք Ահմէտ բաշայէն և իւր ընկերներէն աւելի չարիք գործեցին կառավարութեան և իշխանաց դէմ, չեմք գիտեր:

Կարծեմք թէ իրաւացի չէ ներկայ ապստամբութեան հետ շփոթել Ունեցիաց գանգաւն ու խնդիրքը, զոր տարիներէ հետէ ընելէ չէ դադարած, ասոնց ապստամբ նկատուելու, և զոր Ս. Պատրիարքն անգամ քան նիցս յատկապէս երկրորդած և խնդրած է Բ. Դրենն որ այդ գանգաւներն նկատողութեան առնուելով գոհացուցուին:

Ունեցի վիճակը ամբողջ 2500 տուն բնակիչ կ'ապրուէնակէ, որոյ 4000ը տաճիկ է, մնացած 1500 տան 150ի չափը հայ կաթօղիկ և լատին, 20 տունի չափ ալ բողոքական կ'են, մնացած 1300 տունը բուն հայ են, զոր լուսաւորչական կանուանէր Մօնիթէօրի թղթակիցը, և հայ կաթօղիկաց քով աննշան փոքրամասնութիւն մը, մինչդեռ 1500 տուն Հայոց մէջ հազիւ ընդամենը 150 տուն կաթօղիկ և լատին կ'գտնուին, նոյն իսկ ըստ վկայութեան այն կողմի հայ կաթօղիկաց:

Ունեցի մեծ մասամբ լեռնոտ ըլլալով, այնքան հարուստ և բարեբեր վիճակ մը չէ, հողը երբեք արգասաւոր չէ, թէպէտ շրջակայքը արգասաւոր դաշ-

տեր կ'գտնուին. ուստի Ունիոյ մէջ երկրագործութիւնը չկարեւորաւ զարգանալ. ժողովուրդն ալ թէպէտ առողջ և կորովի, բայց միշտ աղքատ մնացած է, զի աւելորդ է կարծեմք բսել թէ՛ գիւղացի ժողովուրդեան հաւաստութեան միակ աղբիւրը հերկելն ու մշակելն է, և ուր հերկելի և մշակելի երկիր չը կայ, ժողովուրդը միշտ աղքատ կ'մնայ: Մինակ երկաթի հանք մը կայ, զոր կ'բանեցնեն տեղացիք, բայց նոյեան դարէ մը նացած հանքահանութեան գործիքներով հանք մը բանեցնելը ինչքան շահաբեր կրնայ բլլալ այժմ, երբ նորահնար գործիքներն հազիւ հազ վաստակ մը կ'առաջարկեն, իրարմ թէ Տօրօսի լեռանց մէջ ոսկւոյ հանքեր ալ կան, որոց մէկ կամ երկուքը թէպէտ ատենօք սկսեր են բանեցնել, իսկ ետքը ատկէ ալ ետ կենալով այժմ երեսի վրայ ձգուած է, հազիւ հանքաց բերաններն բացուած: Խաշնարածութիւնն ալ այնքան յառաջ գացած չէ, վերջապէս Ունիոյ լեռանց ժողովուրդներն հարուստ և գիւրակեաց բլլալու բոլոր միջոցներէն ալ զրկուած կ'այրին: Յաւել' ասոր վրայ երբեմն Ավար ասպատակաց յարձակումներն ու կողոպտումներն ալ, այն ատեն Զէյթունցիին գլխուն տակ ծիւղ վիճակը կրնայ երեւոյն, որ յարատեւ տառապանքէ զատ ուրիշ բան մը չ'է:

Ահա այս տառապանաց վախճան մը տալու համար էր որ այսքան ատենէ ի վեր, Զէյթունցիք թէ՛ Մարաշի կառավարութեան և թէ Բ. Դրան քանիցս ուշադրութիւնը խնդրած են, ցոյց տալով իրենց վրայ դրուած արքունի տուրքերն վճարելու անկարողութիւնն, տուրք մը՝ որ ասիկց առաջ 25-30 հազար զրշի չափ գումար մ'եղած ատեն գծաւորաւ կրնային վճարել, երբ հիմայ 200.000 զրշի մօտ տուրք մը դրուած է վրանն, զոր հարկահաւաքներն ամենայն բռնութեամբ ժողովրդ սկսած են:

Ունիցիք կ'ընդդէմ որ տուրքերն թեթեւալով, առջի դումարին զեղջուի և թէ յաճախ ասպատակութեանց տառաջըն ալ առնելու համար, մէկ երկու ազգերէ խառն 50-60 չափ ոստիկան կամ Գբր-Սէրտարի առնուի և ինչ տեսակ քանի մը բարուքումներ, զորս խնդրած են կառավարութեանն ոչ միայն Հայերն, այլ և կաթոլիկներն ալ միատեղ և սուտ է Մօսկովէօրի թղթակցին այն բտածը թէ հայք և կաթոլիկներն ատենութեամբ վառուած

են իրարու դէմ, ընդհակառակըն այնքան սիրով կ'վարուին որ կարծես թէ օտարակործ մարդ չկայ: մէջերնին, Թերեւս մոլեռանդ պապական կղերք մէջերնին ատենութիւն մը վորձէ գրգռել, բայց դժուարահաւատալի է թէ յաջողի:

Ահաւասիկ ունեցւոց այս խնդիրքը նկատողութեան առնուելու և թերեւս զիրենք գոհացելու ժամանակը երբ հասած կ'կարծուէր, և ահա Ունիոյ հետ օսմ. զօրաց իբր ապստամբ երկիր մը վարուելու սկսելնին ոչ նուազ ցաւալի է:

Վերստին կ'կրկնեմք թէ՛ Ունիցիք բոլորովին անմեղ են քանի չեմք ուղեր, բայց իրենց ամենամեծ յանցանքը աններելի թեթեւամտութեամբ մը խտրուած բլլալնին լինելով, կայս. բարեխնամ կառավարութիւնն ալ, ինչպէս իւր բարեւորութեանը առաքելայ ըլլալ բուն գլխաւոր ասպատակութեանը, նորա գործածներուն անյիշատի բլլալով և պատիժը թեթեւեղութեամբ, իւր այս վեհանախութիւնը իրաւունք կ'տայ մեզ յուսալու թէ՛ ունիցի խաբուող քանի մը հարիւր հայոց վրայ ալ նոյն գլխաւոր տէքովը պիտի նայի, և զանոնք ալ իւր վեհանախ ներդրամութեանը շնորհապարտ պիտի բնէ, զի վեհանախութեան հանգամանքն է խաբուողը ոչ թէ պատժել, այլ արդահատելով վրան՝ ձեռքէն բռնել ու վերականգնել:

Կայս. բարեխնամ կառավարութեան հանրածանօթ արդարաւորութիւնը զայդ ակնկալել կ'տայ մեզ:

Ինչքան ալ յանցապարտ լինին Զէյթունցիք, բայց և այնպէս ամբողջ թուրքիոյ 3 միլիոն Հայուն դարաւոր հաւատարիմ հպատակութիւնը չ'արժեք որ 200 Զէյթունցոց յանձանքը 3 միլիոն հաւատարիմ Հայուն շնորհօրի, և մի թէ՛ նոյն ինքն վեհ. Սուլթանն ալ, անցեալ տարի Օսմանիէի Ա. կարգի պատուանշանը Ս. Պատրիարքին կուրծքը կ'ախելու ատեն, իւր կայսերական բերնով վը խոստացաւ թէ չ'աւտ եղաւ Հայոց կրած տառապանքը, թող ապահով և վստահ ըլլան թէ պիտի վարձատրուին անշուշտ:

Ահա սոյն կայսերական ասպակութիւնն է որ կ'վստահացնէ զմեզ յուսալ թէ, վեհ. Սուլթանին այդ անսուտ խոստումը՝ օսմ. պաշտօնավարաց ձեռքը 1-2 հարիւր Զէյթունցոց պատժուիլը չ'անակնկէն զատ, կայս. կառավարութիւնն ալ չ'ախտի զլաւնայ անշուշտ Ունիցի-

ւոց արդար իրաւանց ձայնը այս անգամ լսելու և զիրենք գոհացնելու:

Անցեալ շաբթու Պատրիարքարան հասնող հեռագրէ մը քաղերով ծանուցինք թէ, Զէյթունի մէջ Գորնուղի վանահայրն, իբր ասպատակութեան մեղսակից մերկ և շղթայի զարնուած Մարաշ տարուելով բանտարկուել է:

Ահաւասիկ սոյն դէպքին մանրամասնութիւնք, որ անգամ մ'են սգոյ և յուսահատութեան մէջ ձգելու պատճառ եղեր է Ունիոյ վիճակը:

Հոկտմ: 29 բշ. օրը երեկոյեան դէմ զինուորական շեփորներու ձայներ լսուելով Մարաշի մօտ, ժողովուրդը ահաւորով պաշարեալ, կառավարութեան խօստիք կ'վաղէ պատճառն իմանալու, այն ինչ երկու խումբ օսմ. զօրք, մէջերնին հսկողութեան տակ առած, ալեւոր ու բարձրահասակ անձ մը, Ֆրնուզի վանուց վանահայր Նիկողոս եպիսկոպոսը, ձիւմը վրայ հեծցուցած, ետէն ալ 120 չափ Զէյթունցիք ձեռքերնին կապուած կարգաւ կառավարութեան խօստիք կ'մըտցնեն: Զէյթունցիք իրենց եպիսկոպոսին հետ բակը շարուելով, եպիսկոպոսը հոն վար կ'դրուի, իսկ միւսները կէսը զօրտնոցը, կէսն ալ բանտը կը զրկուին:

Եպիսկոպոսն ալ քիչ մը ետքը, վրայի թիկնոցը մէկդի առնուելով, զոր սպային մէկը ճանբան մեղքնալով վրան տըռուել է, վարտիքով շապիկով մը և բոպիկ, եղեռնագործաց բանտը, միւս Զէյթունցոց քով կ'զրկուի: Տեսնելու եկող քրիստոնեայ բէակիչք սրտերնին արիւնով լեցուած՝ արտասուածօր ետ կ'գառնային:

Ասոնց այսպէս բռնուելով Մարաշ բերուելուն պատճառը կառավարութեան մարդիկը հետեւեալ կերպով կ'պատմեն եղեր, կըսէ Թէրօճեմանի ուղեւալ Մարաշէն նամակ մը:

Հոկ 27ին առաւօտուն կը տեսնուի որ Զէյթունցի 2օրք վարժապետ Արթին, գլուխը խել մը անձինք ժողոված, Զէյթունի օսմ. զօրաց վրայ կ'յտրձակի. այս յարձակումը օր առաջ իմացած է եղեր արդէն Մարաշի մի թէսքըք վէյսի բաշա:

Յարձակողաց մօտենալուն վրայ, իսկոյն 2-3 պէօլիք զօրք օգնութեան կ'զրկուին, որոնք մօտենալով հնազանդութեան կ'հրաւիրեն, իսկ հայերն ի պատասխանի կրակ ընելով զօրաց վրայ, ասոնք ալ վրա խաղարձ կրակով կ'պատասխանեն և կ'սկսին ապստամբաց վրայ յարձակիլ, որոնք չկարենալով դէմ դնել կ'փախչին, և զօրքերէն կ'հալածուին մինչև Միքայէլ գիւղը, որ Զէյթունէն 2 ժամու չափ հեռի է, և հոն կ'պաշարուին զօրացմէ, որոնք 30 չափ Զէյթունցի, 2օրք վարժապետ Արթինը և Ֆրնուզի վանահայր Նիկողոս ե-

պիսկոպոսը նոյն գիւղին մէջ ողջ բռնելով, նախ հսկողութեան տակ առած զանոնք՝ Զէյթուն կ'տանին, անկէ ալ առաջուց բանտարկեալ 90 չափ Զէյթունցիներն միատեղ առնելով Մարաշ կ'բերեն:

Այժմ Մարաշի մէջ 200 չափ Զէյթունցի կան եղեր բանտարկեալ, սրոց հետ է նաև Նիկողոս եպիսկոպոս վանահայրն ալ:

Սոյն պատմուած դէպքին ստուգութեանը համար հարկ եղած միջոցը Ս. պատրիարք հայրը, կ'յուսամք թէ հարկաւ ձեռք առած է:

Մենք մինակ այն բանին կը զարմանամք թէ, Թուրքիոյ Հայոց Ինքնօրինութիւն խնդրելու համար օտար տէրութեանց դիմելու պարճանքը վաշելող ազգասէր երեւելիներն ու Պերլին վաղող տիւրումութներն, ինչո՞ւ գոնէ անգամ մ'ալ իրենց ամենէն մօտի Բ. Դրան չեն դիմեր: Խաբուելով թակարդն բնիկող Զէյթունցիներուն բանտէն ազատութիւնը խնդրելու համար, թէ ոչ ներքին ուրախութիւն մը կ'զգան բանտերու խռոզներն շղթայակապ տեսնել հարիւրաւոր հայերն, որոց ազատութեանն ու փրկութեանը համար Լուսապ վաղեր էին:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԵՍՈՒԹԻՒՆ
Արեւմտեան Ասիոյ Կաթոլիկ
Տոմարային Ժողովոց Վրայ
(Շարտես թիւ 857)

Մենք աշխարհակալին այս կարգադրութեամբը՝ Օսմանեան բնագործակածաւալ կայսերութեան մէջ երեք պաշտօնական հասարակութիւնք միայն կ'ճանչցուէին: Խալիֆ, Ռուսէր-մէնի Առաջինը՝ իբր ինքնատէր և ինքնիշխան Պերսե կռնուանէր, իսկ ետքի երկուքը՝ իբր ստորակարգեալ և խնամարկեալ (ուրիշէ կառավարեալ) Բոսնի իշխողաց և իշխեցեղոց, խընամարկուաց և խնամարկելոց մէջ անցած անհաւասարութիւնը շատ զգալի բլլալով անտարբեր աչօք միայն նկատելը շատ զիւրին և հեշտին բան չէր: Սակայն գործադրուած իբր նոյն ժամանակին հանգամանաց մէջ մտածելով ոչ միայն անկէ աւելի այն ատեն բան մը չկրնար տրուելուն կ'համազուէինք, այլ նաև գովութեամբ դրուատեւ լուարժանի գործ մը կ'թուի մեզի մեծախորհուրդ աշխարհակալին այս հանճարեղ մտածմունքը և յօրինուածութիւնը, որ էր ամեն կերպ հարստահարութեանց ներքեւ նեղեալ շարեւալ, տառապեալ խեղճ ժո-

դրվողոց ամփոփութեան տեղի
մը պատրաստել և յարգարել .
բայց գոթադարար՝ այն շը-
նորհքները՝ ոչ բոս մտաց և
դիտման շնորհողին յառաջ գը-
նացին և ոչ ալ ճշգիւ իրենց
նախնական պայմանին մէջ մը-
նացին . Միւս կողմանէ՝ այս
ևս խոստովանելու է՝ որ գը-
նացան նաև երբեմն՝ քաղա-
քականութեան անգէտ , կա-
ռավարելու արուեստին անհը-
մուտ Ազգապետներ , և ագէտ
ու հակառակաբար խորհրդա-
կան ամիրաներ , որոնք փոխա-
նակ յօդուտ իկիր արկանելու
շնորհուած արտօնութիւնները ,
աւելի իրենց փառամոլութեա-
նը , կրկնը և ասելութեանը աս-
պարէզ մը դարձնելով զայն՝
այնչափ վշտօք տագնապեալ ժո-
ղովրդոց դարման մը ընելու և
ամփոփութիւն մը մօտուցանելու
տեղ՝ անոնց վշտաց աւելնալուն
պատճառ կըլլային . և երբեմն
ևս առ առաւելն ձկտելով՝ նոյն
իսկ մարդուս ամենէն նուիրա-
կան բանն եղող խիղճն և կրօ-
նական զգացունքն անգամ բըռ-
նաբարելու ձեռք կ'զարնէին .
յորմէ թէ ինչչափ փնտնելու յա-
ռաջ եկան , ինչ տուգանք և
տառապանք կրուցան , արդէն
ամենուն ծանօթ են , և վերջա-
պէս՝ երկայն բարակ չարակրու-
թեանց հետեւութիւնն եղաւ
պառակտումը և բաժանումը .
կառավարութեան առջև բա-
յն հասարակութեանց միութիւն-
նը կամ բաժանումը յառաջա-
գոյն արժէք մը չունենալով ,
անոր՝ յայտմ մասին , ընթացքն
էր՝ թողտուութիւն ընելու հա-
սարակութեանց՝ որ գտնուած
վիճակնուն մէջ շարունակէն ,
Ուստի և շատ դիւրութեամբ
չգիշաւ երրորդ հասարակու-
թեան մը դիրքն ևս ճանշնալու
և հաստատելու .

Շարունակելի

Ազգայնական Մարկոս էֆ.
վան գաւառին կողմանէ ազգ-
ընդհ. ժողովոյ երեսփոխան
ընտրուել է :

ՀՆՈՒԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

Լոնտրա 2 դէկտմբ.

Աֆրիկոյ ցեղերն , որք անդղ-
զորաց հազարակցութիւնը կա-
րեր և խալէրի կիրճը պաշա-
րելով՝ ռազմամթերք տանող
անգղ. կարավանին վրայ յար-
ձակելու էին , մէկ մտօր հետ-
ղանդեցան , միւս մասն ալ ցիր
ու ցան եղան խալէրի կիրճն
այժմ մէկ անցքէն միւսը բաց է
մինչև Տաքթա :

Լահոր 2.—Գորումի անդղ.
զորաբանակը թէյվարի կիրճին
վրայ յարձակելով ետ մղւեա-
ցաւ : Յարձակումը այսօր ալ պի-

տի կրկնէ : խալէրի կիրճը պա-
շարումէն ազատեցաւ . Էմիրն
բազմութիւն զօրք կ'համախմբէ
ի ճէլալապատ : Կուէթթայի
անգղ. զօրաբանակը ստիպուած
է Գանտահարի վրայ յարձա-
կումը յառաջիկայ գարնան թո-
ղուլ , ցրտէն բեռնաբարձ ուղ-
տերն կրօնցեղուն պատճառաւ :

Բէշթա 2 դէկտմբ.

Աւստր. երեսփոխանութեան
Պիւճէի յանձնաժողովոյ մէջ
Աւստրաի կոմսը պատասխանե-
լով շը. օր իրեն հղած հարց-
մանն , բաւ թէ Պոնայի և Հէր-
սէքի գրաւումը այն ատեն պի-
տի դադրի , երբ ատով եւրո-
պայի նկատած արգելնքը ձեռք
բերուի , և երբ որ թուրքիա
ալ փոխարինէ այդ մասին Ա-
ւստրիոյ բրած ծախքերն ու
զոհողութիւնքը , և երաշխաւո-
րութիւն տայ թէ՛ յիշեալ դա-
ւառաց մէջ Աւստրիոյ հաստա-
տած վիճակը ալիւս պիտի չը
փոխարանար : Աւստրաի կոմսն
յաւել ևս ըսել թէ՛ Հէրսէք ու
Պոնան գրաւելու համար Ա-
ւստրիոյ տրուած արտօնու-
թիւնը չկրնար փոխուիլ բայց
եթէ Պէրլինի դաշնագիրն ստո-
րագրող տէրութեանց միտքան
հաւանութեամբը :

Այս առաւել հառած

Ս. Բէթէրպուրի 3.—Չարն
այսօր Մոսկովայի մէջ ատենա-
խօսութիւն մ'ընելով յայտարար-
եց թէ թուրքիոյ հետ վերջ-
նական դաշնագիրը պիտի կըր-
նայ մօտ օրէն կնքել :

Լոնտրա 3.—Լահորէն քաշ-
ուած պաշտօնական հեռագիր
մը կըսէ թէ՛ Գապուլի Էմիրին
մէկ նամակը հասեր է : Պարու-
նակութիւնը յայտնի չէ :

Խալէրի կիրճին մէջի յար-
ձակմանց վերաբերեալ լուրերը
չափազանց են : Ալիմուստի
հրամանատարին վրայ տրուե-
ցաւ սոյն կիրճին միջոցաւ հա-
զարգացուցութիւններն սպառն-
վել :

Բէշթա 2.—Աւստր. երես-
փոխանութեան պիւճէի յանձ-
նաժողովը առաջակութիւն մը
բնդունեց , որն որ 1879ի Պոն-
նայի գրաւման ծախուց փարկին
առաջարկութեանը վրայ առանց
վիճարանելու , 15 միլիոն ֆիւ-
րինի ծախք մը յաակացնելու
առաջարկէ առժամանակեալ կեր-
պիւ , գրաւող զօրաց պիտոյիցը
համար 1879ին :

Յետոյ յանձնաժողովը Պիւ-
ճէի արտ. գործոց պաշտօնատան
ծախուց անդեկազրէր վիճա-
քանութեան առեւելով Աւստրաի
կոմսը խալիւ քննադատեց այդ
տեղեկագիրն , ինքն զայդ ամ-
բաստանութիւն մը և անվտա-
հութեան քուէ մը կ'նկատէ ,
որոյ նկատմամբ ինքն ալ իր
սահմանադրական զգացումները
պիտի յայտնէ :

Տեղեկագիրը 6ի դէմ 12 քը-
ուէով ընդունուեցաւ :

ԴԻԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւելու բացուեցաւ	12.34
Թղթադրամ	349.00
Բումէլի	45.50

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քիտակղզին աքսորեալ Մահ.

մահ Նէտիմ բաշա արտօնու-
թեան տաքերէ վեհ . Սուլթա-
նէն , որ բաց ի մայրս քաղաքէս
կրնայ ուզած տեղը բնակիլ այլ
ևս : Մահմուտ Նէտիմ բաշա
մօտ օրերս Պրուսա պիտի եր-
թայ եղեր հոն բնակելու :

—Բոս վազբթի . Բ. Դուռն
հաւաներ է վերջապէս Ռուսիոյ
հետ զատ դաշնագիր մը կնքել ,
որն որ «առանձին դաշնագիր»
պիտի կոչուի եղեր փոխանակ
«վերջնական կոչուելու , և որ
հետեւեալ խնդիրները պիտի
կարգադրէ .

300 միլիոն պատերազմական
տուգանաց , և 10 միլիոն ալ
թուրքիոյ մէջ բնակող ռուս
հպատակաց ֆնատուց փոխարի-
նութեան վճարումը : Ռուս հը-
պատակաց առկա մնացած
դատերուն տեսնուելով կար-
գադրուիլ : Ռուսիոյ թողուած
երկիրներուն բնակչաց գաղթե-
լու պայմաններն Ռուսիոյ թող-
ուած երկիրներուն մէջ Պետու-
թեան և վազբթի սեպհակա-
նութիւն եղած անշարժ տաք-
ուածոց վաճառման վերաբեր-
եալ կանոնադրութեան մը շին-
ուիլը : Ռուսիոյ թողուած բեր-
դերուն ու ամրոցներուն մէջի
ռազմակի թոց փոխադրութիւն
նը , և ռուս բանակին ետ քաշ-
ուելու որոշ մէկ պայմանաժամը :

Լապանօֆ իշխանը վտառհա-
ցուցեր է սեկայն զԲ. Դուռն
թէ այդ զատ դաշնագիրը կըն-
քուելէն անմիջապէս ետք ռու-
սական զօրքերն ալ պիտի սկը-
սին Բումէլին պարպել :

—Լոնտրայէն կ'գրեն թէ
Ալի Մուստիտի ամրոցը դաւա-
ճանութեամբ և մատնութեամբ
անգղիացուց ձեռքն ընկեր է ,
որոնք բերդը գրաւած ատեն
նին , հիւանդանոցին մէջ խել
մը Աֆլան հիւանդներ գտեր
են :

—Թէշրիֆթի ֆեաւիլ
պէյ հրամարկով պաշտօնէն ,
անոր տեղ Միւնիր պէյ արա-
րողապետ անուանեցաւ :

—Այլի օր արքունի շաքե-
նաւ մը , Կիպրոսի բերդին թըն-
դանօթներն ու ռազմանիւթերն
բարձած , մայրաքաղաքս հա-
սաւ :

—Մեծ եպարգոսն այս դի-
շիւ դեռպանաց կ'չլնք մը տը-
ռաւ :

—Պատրալի գաւառը կու-
տակալութիւն մ'ըլլալէ դադ-
րելով , Պաղտատի վիլայէթին
մէջ առնուելու ու Միւլէսարը-
ֆութիւն եղեր :

—Սիւլէյման բաշայի դա-
տաստանն առարտելով , 15 տա-
րի բերդարգելութեան դատա-
պարտուել է , իսկ Սիւլէյման
բաշա սոյն դատավճռոյն դէմ
վերաքննութեան բողոքադր
մը տուել է :

—Պրուսայի նորընտիր կու-
տակալ Ղալիպ բաշա յառաջի-
կայ ուրբաթ օր պիտի մեկնի
իր պաշտօնագ աւառն երթալու ,
—Պէրուլէն կ'ձանուցանեն
թէ Սիւրիոյ կուսակալ Միտ-

հաթ բաշա հոն հասնելուն նը
մանը չտեսնուած չքեղ ընդու-
նելութիւն մ'եղեր է իրեն ժա-
ղովրդոց կողմէն :

—Անդղիոյ և Գաղղիոյ դեա-
պաններն և իտալիոյ գործա-
կատարն երէկ Բ.Դուռն երթա-
լով եպարգոսին հետ տեսակ-
ցութիւններ ունեցան : Սրբ Ղէ-
յարտ վերջը ներք. գործ. նա-
խարար Սէրվէր բաշայի հետ
տեսնուեցաւ :

—Բումէլիի օսմ. դաւառաց
վերակազմութեանը մէկ ծրա-
գիրը շինելու համար կողմնա-
բարւոքմանց յանձնաժողովոյ
նախագահութիւնը , զոր Դա-
րաթօտօրի բաշա կ'վարէր , սա-
րա կրէտէ մեկնելուն վրայ չա-
ճի իզդէթ բաշայի յանձնուել է :

—Եպարգոսը ձանոցեր է
հեղինական դեռպանին , թէ
Յուլիանտանի սահմանադրու-
յարդարման կայս. հրովարտակը
մօտ օրէն պիտի ելնէ :

—Չմիւսնիլայէն կ'գրեն թէ ,
կրեաէի կուսակալ Գարաթօտօ-
րի բաշա ուղեւորութեան միջո-
ցին Չմիւսնիլա հանդիպելով հոն
եկեր և կուսակալին հետ սեռ-
նուելով , օր մ'ալ հոն կենալէն
յետոյ , տեղւոյն գաւառական
մարտկէն 400.000 դշ. գումար
մը յանձնուել է իրեն :

—Այլի օր զորոց մը ելաւ
թէ Ռուսք Չօրլուն ալ նորէն
գրաւել են , վերջէն ստուգ-
ուած է թէ Չօրլուն գեռ տաճ-
կաց ձեռքն է , իսկ հոն բազ-
մաթիւ ռուս սպայներ եկեր են :

—Կովկասու փոխարքայ Մի-
քայէլ մեծ դուքսը նոյմ. Ալի
կարս ալցելութիւն մ'ընելով ,
կարսի հրամանատար Լաղարէֆ
զօրապետէն , բոլոր սպայից և
կրօնական հասարակութեանց
գլուխներէն դիմաւորուելու և
իրեն համար պատրաստուած
տունն լինելէ , նոյն դիշերը
հոն շքեղ կողունք մը տրուել
է , Հետեւեալ օրը Մեծ Դուքսը
քաղաքային պաշտօնավարներն
ու ժողովոյ օնդամք իր ներ-
կայութեանը կանչելով յայտներ
է թէ կարսն այլևս ռուսական
երկիր մը կ'համարուի , և թէ
ռուսական օրէնքներն անխա-
տաճկի թէ քրիստոնէի համար
հաւասարապէս պիտի գործադ-
րուին , Կարսի մէջ ի վաղուց
հայկական եկեղեցի մ'ըլլալով
ետքէն մզկիթի փոխուած տա-
ճար մը , որ վերջերս մթերի
համբարանոց եղած էր , վերա-
տին եկեղեցի մ'ըլլալու համար
հարկ եղած շինութիւններն բ-
նել հրամայել է , և միւս օրը
կարի ամրութիւններն ու մար-
տկոցները միաւմի աչքէ անցը-
նելով , հոն մեռնելով ընկնող
ռուս զօրաց յիշատակին համար
կոթող մը կանգնել հրամայելէն
յետոյ , երրորդ օրը մեկնել է
կարսէն դէպ ի Ալէկսանդրա-
բոլ :

—Ներկայից հասած
լուրերը կ'ծանուցանեն թէ՛ մօ-
տակալ գիւղերու շրջակայքը
անապահովութիւնը վերջին աս-
տիճանի հասած է Չէրքէզ աս-
պատակաց երեսէն :

Սապանճայէն կէս ժամ ան-
դին կէտլ-Պաշը ըստած տեղը
աւազակութիւնն անպակաս է .
մինչև իսկ զորոյ ալ կայ եղեր
թէ խանտուրայի գայմագամին
փոքր մէկ տղան չերքէզներէն
սպաննուեր է , և Ատաբազար
դրկուած մանիֆաթուրայի վա-
ճառքներն բոլորն յափշտակ-
ուեր են :

Անցեալ շաբթու Ներկայից-
եայէն 1 ժամ հեռի , հայ և
տաճիկ ընտանիքներէ բաղկաց-
եալ 7 կառքէ կարավան մը ամ-
բողջ կողոպտուեր և վրանուն
զգեստներն անգամ աւազակաց
ձեռքը թողելու ստիպուեր են :

Ատաբազարի շրջակայքն ալ
շատ գէշ կ'պատմեն , այնպէս
որ մարդ տառնձինն մէկ ժամ
հեռի չկրնար եղեր երթալ ճան-
բորդութիւն ընող մը կամ Չէր-
քէզ առաջնորդ մը ունենալու
է հետը , և կամ խմբովին 30
-40 հոգի միատեղ և զինեալ
ճանբայ ելնելու են :

Այս վիճակը մինչև ի՛նչքան
ատեն պիտի տևէ չենք գիտեր :

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ԱՌՈՂՁԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԵՏՍ

Համայն Հայալէի Անշնոյ

Արանց , կանանց , ծերոց
տղայոց , օրիորդաց և նորածին
երախայից

Կեդրոնատեղին է Մերձան փո-
ղոց գրավաճառ Պաղտասար աղայ
Սրապեանի գրատունը , սակեց զատ
կը գտնուի նաև ամեն հայ գրավա-
ճառաց քով , թղթակաղմ 3/4 ար-
ծաթ մէճիտիէ , կաղնուածն ալ կը
գտնուի նաև Մերձան Պաղտասար
աղայի գրատունը :

ՕՐԱՅՈՅՑ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յօրինեալ յերեմիա Գաճանա-
յէ խաչկաղի : Կ'գտնուի ամեն
գրավաճառաց խանութ :

Գին 2օրս զահեկան

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պարզ Օրացոյց.—Ազգ. Հոգեւոր
գլուխ և Ընդհ. ժողով.—Ազգ. վար
չութիւն կրօն. և Գաղ. ժողովը.—
Ազգ. զանազան խորհուրդք ,
Հոգաբարձութիւնը և Գիւտնք.—Ա.
բեգական , լուսնի և ծանոցեալ մօ-
լորակաց վրայք մէկ քանի համա-
ռօտ տեղեկութիւն .—Ստեղծարաշ-
խութեան վերաբերեալ քանի մը
բառերու բացատրութիւն .—Յ. ցալ
ազգ. ընդհ. վանքէք.—Սիւրբ
Պատ. տէրութեան .—Օսմ. Խոյսը և
կայսրազոհք .—Բարձրաստիճան
Նախարար Տէրութեան .—Հայազգի
պաշտօնատարք ի Բ. Դուռն .—Թիւ
ազգիս Հայոց .—Թիւ մարդկան ընդ
ամենայն երեսս երկրի .—Ազգ. ասկ
գիւտի աւելոց ամսամտից.—Արժէք
զբամոց զանազան տէրութեանց :

ՀԱՄԱՌՈՑ

ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՈՅԱՑ ՀԱՄԱՐ

Մամուրեան էֆէնտի յօրինած
և Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպա-
րանէն ի լոյս ընծայուած սոյն ընտիր
գործին երկրորդ մասը , այն է Մի-
չին Դարու պատմութիւնը որ 808
երեսէ կը բաղկանայ , Պոլիս հասած
ըլլալով , կը ծախուի Եէնի-Ճամի ,
Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 , Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով :

Գին կաղմնալ օրինակին 4 ֆը-
րանգ :

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս.

Սոյն փոքրիկ երկատրութիւնը
որ եղբարսկոտ օրոյն ձօն մ'է , կը
պարունակէ գողտրիկ խորհրդածու-
թիւններ , որ պատիւ կը բերեն երի-
տասարգ հեղինակին :

Կեդրոնատեղին է Սրապեան
Պաղտասար աղայի գրատունը Մէր-
ճան փողոց , և գտնուի նաև բոլոր
գրավաճառաց քով : Գին մէկ հինգ-
նոց թղթագրամ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հին ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Երեսադէմայ Միաբանութեան

Ս. Գալովթեանց տպարտէն այս
անգամ մաքուր տպագրութեամբ ի
լոյս ընծայեալ այս գործը , որ 528
երեսէ բաղկացեալ գիրք մն է , Հին
կտակարանի պատմութեան զինա-
ւոր ու երեսելի անցից օւսմանը մա-
սին վարժարանաց ու նախալրթա-
րանաց մէջ յաջողութեամբ գոր-
ծածուելու ընտրութիւն և արժանիք
մը ունի :

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց
քով , ի գին 7 ՂԸ ողջ զրամ :

ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ՏԱՐԻՈՅՑ

Երեսադէմայ միաբանութեան
վանքէն ի լոյս ընծայուած է յա-
ռաջիկայ տարուան (1879) յոյն , որն
որ մեր ազգին սովորական տօմարէն
և աստղաբաշխական երեսութից գի-
տելիքներէն ու ծանօթութիւնէն զատ
կ'արտունակէ նաև աշխարհի նշա-
նաւոր անցից ժամանակագրութիւնը
և քաղաքական ընդհանուր հանդի-
սաւոր տօմարութեանց ցանկը :

Կ'ծախուի բոլոր գրավաճառաց
քով ի գին հարիւր փարայ :

ՊԱՏԵՂ ԱՌՈՒԹ

ԱՂԻ ԱՌՈՒՎԱՐՁԱՊԵՏՍ

Աղեկապար Վէյ Յրատնացի քո-
ղաքայոյն հեղինակութիւնն ըլլալով
հայերէնի թարգմանուած ԲԵՐԹՈՒ
ՈՒԱԾՔ ՆՈՒՐԱԿԱՆՔՆԵՐ ԳԻՐԸ
իւր մէջ պարունակած խորհրդոյ
և քննութեամբ ազգային վարժարա-
նաց ուսանողներու արժանի , և իւր
համեստ գնոյն համար վարժապե-
տաց շահաւոր լինելուն , կաղաւթի
Նուէրի համար խիստ յարմար դատ-
տած և ի վաճառ հանուած է :

Կեդրոնատեղին է Յրէնկեան
գրատունը : Գին .— 4 ՂԸ անցուկ
ստակ :

ՀԱՐԱԹԻՄ ԲՇ. 20 ՆՅՄԸ

ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄ. ՍՐԺ.

Բաց	12.27
Դոց	12.31
Բարձր գին	12.31
Ցած գին	12.23
Թղթագրամ բաց	352.00
բարձր	352.00
ցած	348.00
Ժամը 11	349.20
Փոխ. 63ի	Փր. 069.00
» 65ի	» 072.00
» 69ի	» 069.00
» 73ի	» 061.50

Գանձատուն	21.00
Սուրէթէ Ժէնէրալ	4.20
Սուրէթէ Օթոման	3.90
Պաշտ. աղ. Բօնաթ.	6.08
Բրէտի Ժէնէրալ	5.00
Թրամիլէյ	1.50
Բուս. երկաթ ուղի	44.50

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

(Օ. 100 ր. 1 հալմ.)

Անգղ. սակի	109.66
Գաղչ.	87.20
Բօլ	89.30
Քարպօն արծաթ	16.20
» թղթագրամ	09.00
Քրքմից	51.12
Հինգնոց	20.20
Մէթալիք	21.20
Ճերմակ մէճիա	07.16
Պղինձ	178.20

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՂԱՆ

ԳՏՆՈՒԱՍ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի գեղը բոլորովին
բուսեղեններէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գոր-
ծածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հի-
ւանդութիւններ շուտով կը բժշկէ ,
ինչպէս որ վարը յիշուած է :

Ամեն տեսակ Գոլի , Բոտամբ-
սի , մէլէի կամ Թղթեղեղու ցաւեր .
ու նաև Թանջ , Քօլէրա և այլ ա-
մառուան հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս գեղէն խմելու են հե-
տեւեալ կերպով : Կէս գաւաթ ջուրի
մէջ , զիւր ապուրի մը զրգալէն աւելի
շաքար , վրան լեցուր անուշի զրգալ
մը փանասէ աղէկ մը խառնէ ու
խմէ :

Կոկորդի հիւանդութեանց , և
Ուռնցքի համար գեղը վերայիշեալ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ այն բաղադ-
րութեան խմէ : Յօդացուի , Բիւմս-
թիզմի , Ռաքի ցաւի , Ստամբուի ոկ
տեսակ տեսակ կանակի ցաւերու հաւ-
մար դուրսէն փանասէ քսելով աղէ-
մը չիմելու է : Այլույի ցաւի համար
քիչ մը բամբակ փանասէի մէջ
թաթիլելով ցաւած ակուսիին վրայ
գնելու է :

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը հա-
մար դուրսէն փանասէ քիւլ հարկ
կըլայ , եթէ քիչ մը ալ խմուի աւե-
լի շուտ բժշկուի իւր կըլայ :
Խորանոց այրուած կամ ճմուռ-
ած տեղերը բժշկելու համար վրան-
ցը պատահածին պէս փանասէին
վրան աղէկ մը լեցնելու է : Դոնա-
կով և լին. կտրուած վերքերը բժշկե-
լու համար՝ արիւնը չարտած շուտով
մը վերքը կապելու և ցաւին վրայէն
փանասէ լեցնելու է մինչև արւած մը

Թրջի փանասէն նաև արեան չրջա-
նը նարագանջ ու բոյոր բնութիւնը
կը զօրացնէ :

Այս գեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարեմք , գործածողները զայն
միշտ կը գողին , ուղարկ կրնայ ան-
ձամբ փորձել . գինն աժան է : Կը
ծախուի Միւնստան և Ընկերաց Ա-
մերիկեան վաճառատունը որ Ի Ղա-
լաթիա Կ. Պօլսոյ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՌՈՅԱԾԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ

ԳՐԻՍ ՍՈՒՆՆՈՒՆ

Թարգմանց Ե. Ս. Ս.

Սոյն պատմութեան երկրորդ
և վերջին հատորն ալ իզմիրի
Տէտէեան եղբարց տպարանէն
ի լոյս ընծայուելով , կ'ծախուի
Եէնի-Ճամի Զինկիրէր ճատ-
տէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան
գրատունը , և ուրիշ գրավա-
ճառաց քով : Գին 1 ֆրանք 25
սանթիմ ,

ԲԱՆԱԼԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵԱՐԱԿՐԱՌՈՒՄԱՆ

ԳՐԵՑ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Ահաւաստի գեղեցիկ մեթոտ մը
Մամուրեան էֆ.ի աշխատասիրու-
թեամբ մուտ գտնելով մայրենի լեզ-
ուի ուսման մէջ , կ'առաջնորդէ ա-
շակերտները շարադիր լինելու , շու-
պասելով որ անոնք քերականութեան
տաղտկոյի չըլանէն անցնին .

Այս գրքոյը Զմիւռնիոյ Տէտէ-
եան եղբարց տպարանէն ի լոյս ըն-
ծայուելով կը ծախուի Եէնի-Ճամի .
Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 , Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով : Գին 50 սանթիմ :

ՆՈՐ ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կ'ծախուի գին 20 փարա մէճիա

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՅՈՅՑ

ՊԱՏԵՂԱՐՁԱԿ

1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Գին 40 փարա մէճիա

Տարգմանց Զարգրեան

15 կենդանագիր պատկերներով
զարդարեալ սոյն ընդամակ օրացոյցը՝
բաց ի բուն օրացոյցէն կ'արտունակէ
նաև վերջին Բուսօ—Տաճկական պա-
տերազմին համառօտ պատմութիւնը ,
առողջապահական ամենակարեւոր
գիտելիքներ , բարոյական սկզբունք-
ներ , խայթման և այրածի գեղեր ,
վրասակար ճճիներ ընկեր կերպեր :
Ատոնցմէ զատ ազգային նշանաւոր
բանաստեղծ Քամառ Քաթիկոյի
«Հայերու թաքը» վերնագրով մէկ
նախարհիկ ոտանաւոր :

Կ'ծախուի Զարգրեան վաճա-
ռատունը , Սուրբան Համամ փողոց ,
Աշըր էֆէնտի խանի դիմաց , թիւ
18 և գրավաճառաց քով :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ

ՆԻԿ.Ս. ԹԻԻԼՊԷՆՃԵԱՆ